

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kasinczay-utcaza 5.
Kiadóhivatal: Landemann J. és Társándl.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Égész évre 12 korona. Félévre 6 korona.
Negyedévre 3 kor. Egyes szám ára 12 fillér.
Hirdetéseket a legjutányosabb árban közölünk

A közhangulat

a rendszer és kormányváltozás beállta óta örvéndetesen tapasztalt változáson ment keresztül. Nem alkalmazkodik a munkapárti egységbontók izléséhez.

A világosdás, a fejlődés el-lenségei, a husosfazék lovagjai ugyanis egy idő óta, mint hajnali órán kísértetek fel fel bukkannak a nemzet és király ásta sirjaikból, hogy egy-két hűségesen kitartó napilap hasábjain lepattanó sárral fecskendezék be a kormánykerekénél ülőket. A nemzet azonban nemtelen ügyekezettükét méltóan jutalmazza és energikus hajintással lödítja őket vissza a soha napján való feltámadás örök álmaiba.

Legutóbb is a visszajáró kísértetek sárgalacsinjakkal a kormány egy tisztelbten álló tagját vitték célba azon reményben, hogy a rágalmazási manőver eredményeként legalább részleges miniszterválságot idézzenek elő. A fegyver azonban visszafelé sült el. A cselvetéses mesterkedés megtörtött a nemzet megnyilatkozásán amely többek között Csanád, Hajdú Szabolcs vármegyék bizalmi nyilatkozataiban jutott kifejezésre és bomlasztó igyekezettel szemben annak épen ellenkezőjét bizonyította. A nemzet és a kormány a nagy idők nagy feladatainak elvégzésében egyakarabtan forrtak össze és kéz a kézben együtt haladnak azon az uton, amelyet a politikai demokratikus irány részükre kijelölt.

Az összetartás, az egységbeolvasdás urrá lett a közvéleményen.

És hogy az összeolvadás kapcsai milyen vasszilárdak mi serü bizonyítja jobban, mint az „Erdélyi Szövetség” gyűlésének azon határozata, amely kívánatosnak tartja az erdélyi részeknek az anyaországgal egy gazdasági, mint forgalmi, birtokpolitikai és művelődési tekintetben való minnél tökéletesebb egybekapcsolását. Egységes Magyarországot akarnak a választói jog cement pillérein felépítve. Demokratikus átalakulást a magyar nemzeti egység szellemében.

A kormány pedig, mely a király és a nemzet teljes bizalmának letéteményese összhangzásban áll teljes egészében a nép kívánalmaival, sőt joggal mondhatjuk avval teljesen egybeforrott. És a mint a nemzet egy a kívánalmaiban, úgy egy a kormány is a demokratikus választói re-

form tekintetében. Nem hogy ellentét, de még feifogásbeli elhajlás sincs a kabinet tagjai között mindannia szívvel lélekkel szenteli tudását munkaerejét, igyekezetét annak a nagy ügynek, amelynek hatalmas támogatója az ország dolgozó milliója.

A munkapárti kísértetek pedig, akik az egység megbontását tűzték ki galád feladatul, nem sokáig fogják zavarni a circulusokat. A Wekerle programbeszédében beigét — országos itélkezés — be fog következni és a hozott itélet ciklopsi erővel fogja az ünneprontokat visszadozni oda, ahonnan az ország, a nemzet fejlődését gátló utjukra elindultak: a sötétségbe a névtelenségbe.

— y.

A tüdőbetegekért

Megalakult vármegyénkben a tüdőbetegeket gondozó intézet.

— okt. 7.

Szomorú esztendőök járnak. Irgalom nélkül szakadatlan suhog a halál kaszája, retentő rendeket vág minden egyes subintása áthatlan hulla hegyek képződnek és borzalommal, vérrel, vészes pusztulással telik meg minden, ahova a csontarcu arató odavág. Messze harctereken golyók tépik szagattják az embertestvéreket, békés mögöttes országrészekben a nyomor a nélkülözés festi a láz, a sorvadás rózsaít az arcokra. Mindenütt a pusztulás a bánatos vég.

A legsorvasztóbb ellenség a tuberkulózis az, amelyik itthon szedi irgalmatlanul áldozatait. A kétségbeeszt számok sokasága mutatja azt a hányadot, amelyiknek kezéből kiesett a munka fegyvere, amelyik csak, fertőző nyügé lesz a egészséges életre valóknak.

Ámde az irgalom, az ember szeretet a tudománnyal párosultan csodákat művel. Megakadályozza a betegség terjedését, gyógyítja azokat, akik már majdnem a csontarcu közelségbe jutottak.

Az irgalom a tudomány intézeteit létesít, amelyek az embermentés szent célzatával létesülnek mindenütt, ahol nemesen érző emberek laknak.

Megalakulnak tüdőbetegeket gondozó intézetek a társadalom nemességére és az állam támogatására bázisra.

Ilyen örvéndetes hézagpótló alakulásról van módunkban ezuttal beszámolni, amely mint annak idején közzítettük is dr. Löcherer Lőrincz vm. főorvos kezdeményezésére Szi-

nyey Merse István volt főispán egyéni segítségével kezdte meg embermentő munkáját, hogy most hatalmas szervezetté alakulva, gróf Mailáth Józsefné és gróf Széchenyi György főispán közismert tevékenységével, a vármegye összes tüdőbetegeit egy szerető gondos édesanya „A Zemplénvármegyei Tüdőbetegeket gondozó Intézet” gyámolitása alá helyezze.

A közgyűlés vasárnap volt a vármegyeháza nagytermében. Ott láttuk gróf Mailáth Józsefnét, gróf Széchenyi-Wolkenstein Ernőnt, Mezőnér Bélánét, Dókus Gyulát, Dókus Ernőt és még nagyon de nagyon sokakat azok közül, akik részt kérnek minden jótékony emberbaráti mozgalomból.

A főispán megnyitója.

A közgyűlést gróf Széchenyi György vármegyéni főispánja az alábbi keresetlen szavakkal nyitotta meg:

Több mint 3 esztendeje folyik a rettenetes háború és a társadalmi és állami hatóság mind mind fokozottabb mértékben karolja fel a háború által közvetlenül vagy közvetve sújtott családokat.

A segítségre szoruló számának nyomoruk és inségük nagyságával arányában növekedik a társadalom ültető vérének részvéte, tevékenységének foka!

De nemcsak a hadiözvegyek, árvák és rokkantak érdemlik meg a társadalom hathatós támogatását, de fokozott társadalmi tevékenység közeppontjába kell jutniuk azoknak a százanad embereknek, kik vagy a lövészarok és harctér fáradaimái és nélkülözései vagy a háborus hajléktalanság és lakásmizériák folytán, akár betegekkel való érintkezés útján esnek a tuberkulózisnak, ezen szörnyű vérszék martalékául!

Egészséges nemzedék neveléséről kell gondoskodunk, a betegeket elválasztanunk, kezelünk és az életnek megmentenünk kell.

Az állam ezen fontos hadi kulturális és egészségügyi követelmény számára készségesen nyújtja segédkeztét, ha a társadalom az ügyet felkarolja, magáévá teszi és saját közreműködését egyértelműleg biztosítja.

Az állam kész egy lépéssel tovább is haladni és már kilátásba helyezte a Erzsébet-kórháznak tüdőbeteg-pavilonnal való kiegészítését.

Rövid főispánságom alatt is örömmel tapasztaltam, hogy Zemplénvármegye és Sátoraljaújhely közönsége is, főleg hölgyközönsége sohasem sárkózott el, nem keményítette meg szívét akkor, amikor nyomoronyhiteni, sebeket beheggeszteni, betegeket ápolni a társadalmi

ellentéteket személyes munkával és akarattal kiegyenlíteni kellett. Azon reményben és meggyőződésben, hogy ezen áldásos szokásokat a jövőben is megtartják, a mai alakuló gyűlést megnyitom.

Dr. Löcherer Lőrincz ismertető előadása.

A mély hatást keltő beszéd után dr. Löcherer Lőrincz mint a gondozó intézet eddigi előadója és igazgatója a tüdőbetegek és annak veszedelmét orvosilag ismertette. Statisztikával igazolta az áldozatok nagy számát, kimutatta a halálos arány éretentő növekedését. Ismertette a Koch-féle védőoltásokat, a fertőzések sokféleségét és a baj terjedésével kapcsolatos azokat az óvintézkedéseket, amelyek a vész terjedését meggátolják. Felemlíti Calmeth Liliei professort, aki megalapítója volt az ugynevezett dispensaireknek, gondozó intézeteknek. Tanácsadás volt a főelőja ezeknek a dispensaireknek, állandó orvosi felügyelet ellenőrzés, köpetvizsgálás, betegosztályozással kapcsolatosan. A tanácsadó orvos felvilágosította a beteget a kórsúlyosságáról, hogy ezáltal családját, hozzátartozóit lehetőleg távol tartsa magától. Az állandó orvosi felügyelet ellenőrzte a beteg lakhelyét, táplálkozását, ruházódását, szóval a dispensairek vezetőségének, a tanácsadó orvosnak és a gondozó nőnének volt a hivatása a tulajdonképeni gyógyítási processust lefolytatni. És ha ehhez az anyagi támogatást is hozzáadjuk, úgy akkor látjuk be milyen óriási úrt hidal át a dispensaire és milyen nagy horderejű missiót teljesít, kéri az intézmény megalakulását.

Az alakulás.

Most ismét Széchenyi György gr. főispán emelkedik szótlásra. Fel-sorolja, hogy az intézet előjaira eddig befolyt sok apró adomány között kiemelendőnek tartja: Gróf Mailáth Józsefné 2000, gr. Széchenyi-Wolkenstein Ernőné 1000, Sennyey Miklós br., Chudovszky Móric dr., Kállai József dr. 100—100 koronás adományát. Javasolja, hogy a Zemplénvármegyei Tüdőbetegeket gondozó intézet, amelynek megalakulását kimondja, elnöküljön gr. Mailáth Józsefnét, az alakulás körül érdemeiért tiszteletbeli elnökül Szinyey Merse István v. főispánt, ügyvezető elnöküljön gr. Széchenyi-Wolkenstein Ernőnt, pénztárnokul Kinossy Pétert, titkárrá orvosi: dr. Chudovszky Móricz, elnöki titkárrá Nyeviczky Lászlót, előadóvá dr. Löcherer Lőrincz, orvosi tanácsadóvá dr. Prichoda Lászlót, gondozó nőnévé Pásztor Esztit válassza meg, amit a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

Majd az alelnökök és alelnöknök

diszes sorát olvastatja fel. Az utóbbi a közgyűlésen csak hiányosan lett ismertetve. A teljes névsor időhiány miatt nem készülhetett el és így csak jövő számunkban lesz módunkban azt közölni.

A megalakulás után gr. Széchenyi György átadja az elnöki beszédet a megválasztott gr. Majláth Józsefnek elnököknek, aki alant gyönyörű szép székfoglaló beszéddel üdvözi a közgyűlést.

Gróf Mailáth Józsefnek beszéde.

Hölgyeim és Uraim!

Azt hiszem tisztelt közönség tisztában lehetünk azzal, hogy mindannyian, tehát egyaránt az, aki eddig is hajlamainál fogva idejének egy részét altruistikus foglalkozásoknak szentelte mindeki, aki előtt ezen tevékenységi tőr eddig ismeretlen volt szóval az egész társadalmat a világháború lezajlásával óriási feladatok elé lesz állítva.

Leírhatatlan a halmaza azon teendőknél, amelyeket társadalmi tevékenységünk programjába fel kellene vennünk.

Ezt tudva és átérezve örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy csak egy tudásomat és munka örömet, melyet eddig csak szűkebb hazám, a Bodrogközön gyümölcsöt tettem, most már szélesebb mederben is általam szeretett hazám szolgálatába.

Tudjuk mindannyian, hogy milyen óriási pusztítást vissz végbe a tüdőgümőkór, tudjuk, hogy milyen óriási arányban növekedett a háború három éve alatt, hogy értesülésem szerint egyedül aron fogságban sínylődő honfitársaink közül, 10 000nél több tüdőbajos, várja hazájába való visszatérését. Természetes tehát, hogy a sok teendő közül a tuberkulózis elleni védekezés, képezi egyik emi-nens feladatot.

De tisztelt közönség csakis úgy fogjuk ezen nehéz feladatot megoldható, ha a bajt mindenképpen a gyökerénél úgy szorítan meg agyában keressük fel és ott kezdjük meg az ellene való védekezést. Ez fontos a városokban és a vidéken egyaránt.

Őrömmel értesültem azon áldásos munkálkodásról, melyet lelkes apostolok, Sátorajaujhely városában máris kifejtettek. Sátorajaujhely társadalmamindenkor fényes jelet ad a minden jó és nemes iránti fogékonyságának és aki figyelemmel ki sérte a társadalmunk a három háborús évben kifejtett önfeláldozó hazafias működését, az tudja, hogy a városi akciójó kezében van és a legszebb reményekre jogosít. Tisztelt közönség, midőn Isten bűnű adását kérem azok további működésére legyen szabad ezáltal akciónk egy másik fontosabb, de mindennek felett legfontosabb részére rámutatni és ennek szervezésére önként, de különböző Zemplénvármegye vidéki társadalmát felhívni.

Meg kell szerveznünk a tuberkulózis elleni védekezést, a vidék

mind a legkisebb falujában is. Szembe kell ott szólnunk a népben gyökeredző bizalmatlansággal, tudatlansággal, sőt sajnos a legtöbb esetben a két hibából eredő rosszakarattal is és lassan, igen lassan, sok fáradsággal, de annál boldogítóbb érzéssel el fogjuk érni célunkat. Igen sok lappangó kórház szenvedett meg fogunk menteni az életnek és a mi legfontosabb meg fogják menteni a családot, a jövő nemzedéket. Ezen hazafias munkára egyesüljünk és egyesült erővel fogjuk leküzdeni a kezdet nehezségeit amitől nem szabad visszariadnunk. Egy nagyon bőles mondást olvastam mostanában valahol. „Ha meggyőződésed szerint helyes munkát akarsz végezni, úgy kerülj minden pesszimistát. Aki azt mondja: ez nem fog menni, azzal szóba ne állj, de vedd majd körül optimistákkal, akor miris biztosítottát a fél sikert.”

„Tehát tisztelt közönség legyünk mindannyian ilyen optimisták és mié-lyen lesz a győzelem mégpedig a várva-várt világfőkével reánk virradó áldásos önfeláldozó komoly so-cióális munkának a győzelme.”

Indítvány nem tétetett, mire az ölnöknő a közgyűlést bezárja.

Az elhangzott beszédek mély hatást gyakoroltak a hallgatóságra és mindenki, azon szent fogadalommal távozott, hogy tagok gyűjtése által egyikezni fog felvirágoztatni az megalakult egyesületet, hogy a sok ezer beteg munkaképtelen embert adjon vissza a hazának az életnek.

Zongorát bérelnék

Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek.

HIREK.

Ajánlás.

Magános, sötét órák, percek,
Szűlőitei e kis dalok,
Álmatlan hosszú éjszakákon
Titkon sirt könnyök, sóhajok ...
Feljáró, virrasztó bus árnyak
Nagyemessi perlió sir felett:
Porba hullt vágyak, álomképek,
Hervadt virágok, levelek ...

Lehet, hogy sokan meg se értik,
Hiszen a bánat haegtalan.
S Uram! Istenem! hányan vagyunk
Kiknek ma bűn, gyásza van!
De ki e bus tarlókon járva
Könnyet hullatott, szenvedett:
Ezekben a múlt dalokban
Tudod, hogy megért engemet!

Akihez a dalokat írtam,
Imár két éve halva van!
Várom hisz Őröki jönni kell,
S hiába álltatom magam!
Elment ... s egy szegény öregasszony
Imája este könnybe fűt —
Hej, pedig feledni az ember
Ma már oly könnyen megtanul!

Elment ő is ... ifjan délecegen ...
Ragadta vágy, a harci tűz ...
S ma már csak pusztá emlék, ami
Siromig véle egybefűz ...
Im' hát e szerény dalosokorba'
Amit kötöttem szomorun'
Elküldöm kis öcsém sírjára,
Könnyes, de büszke szomorom!

Tima József.

* „Virágok egy honvédsírra” verskötetből

— **Kinevezés.** Czákó Ignác és Hajós Károly főmérnököket a m. kir. kereskedelmiügyi miniszter műszaki tanácsosokká nevezte ki.

— **Halálozás.** Gáll Mór, aki hosszabb időn át városunkban a különlegességi dohány nagy tüzsdét birta, Budapestben 66 éves korában elhunyt. Ha alát nagy rokonság gyászolja.

— **Tima József „Virágok egy honvédsírra” verskötetéről.** Az átokterhes idők lírai kötetzetének legszebb gyöngyei azokból kerültek ki, amelyek a dúló világháborúnak bár legkisebb parányával, de vonatkozásban vannak. Az önfeláldozó hazafiság, a rendíthetetlen bátorság, a familiáris szeretetnek a háborúval kapcsolatos pasztelljei, mint hálás témák és mindannyi, poetikus megnyilatkozásra késztette versfaragóinkat. — A kötetemnek nagy hányada tehát érzelmi momentumokon alapszik, ami maga is félsiker. És ha ehhez hozzávesszük, a csengő bönögő rímítésmegeket, a mester kéz gyakorlatosságát a vers formák tökéletességét, úgy irodalmi becsü alkotásokról számolhatunk be. Tima József, aki irodalmi műtjában már sok jelentős sikerre büszkélkedhetik ismét egy kötet-vel lép az olvasó közönség elé. Egy kötet verssel, amelyekben mind-egyikhez fájdalmas emléke tapad. A hősi halált halt öse emlékének szentelt ezuttal líráját, és a hősi halált haltok, ércüel maradandóbb emléket biztosítson. Ez a nemes igényeket elfelejteti azután az olvasóval az egyes verseiben észlelt idegen hatást és teszi lehetővé, hogy a gárcsnétküli elismerés legteljes-bb babárait kiérdemelje. A kötet leg-szebb verseinek egyikét lapunk más helyén közöljük.

— **Szintársulatunk** eszerveződött tagjai az álomáshelyeiken is osztatlan sikert aratnak. Társulatunk volt korolatorv énekesnője Koronkai Rózsi a miskolci szintársulat tagja és leg-utóbb a Csárdáskirályné Stázi kontesz és Három a kislány Médi szerepében ünnepelte ez ottani közön-

ség. Laptársunk a „Miskolci Napló” dícsőrlőleg állapítja meg, hogy a művésznő „végtelenül kedves, megjelenése tetszetős, játékmódja díszting-vált, hangja széles terjedelmű értékes kelemes, mely minden fekvésben tisztán cseng.”

— **A főispán gr. Széchenyi György ur Ömeltósága magánfeleket csak kedden és csütörtökön d. e. 10-10l fél 1-ig, d. u. 3—6 ig fogad.**

— **Betörés egy üzletbe.** A „Gondviselés” temetkezési vállalat ültelhelyiségébe ismeretlen tettes a múlt éjtél betört és 30 kor. készpénzt, továbbá egy revolvert vitt el. A tettest a rendőrség nyomozza.

— **A hordók árát maxlálták** a vármegyei közlelmezési tanács leg-utóbbi üésén. Még pedig tölgyfából készült uj hordó 250 literig 70; 250—500-ig 60 500 felül 55 fillér, míg hasoló léposózet szerinti használt hordóknak árs literenként 50, 45, 40 fillérben lett megállapítva.

— **Elveszett takarékbetétli könyv.** A sátorajaujhelyi polgári takarékpénztár által 5176 korona 14 fillérről kiállított takarékbetétli könyvet Steindler Hermin ismeretlen helyen és módó elvesztette. Felutalása iránt széles nyomozás indult meg.

Felölös szerkesztő: Landesmann Miksa.
Szerkesztő: György Lajos.

Makulatura-papir könyvnyomdánkban kapható.

Őszi legeltetésre 300 drb.
szarvasmarhának prima
2-szer

kaszált rét kiadó.

butkai Buttykay László

földbirtokos

Nagyrosvágy (Zemplénmegye.)

Elveszett

folyó hó 2-án este a Zárda és „Magyar Király” közötti utvonalon egy kis sárga **börtáska** fontos iratokkal. A becsületes megtaláló 40 korona jutalomban részesül Kazinczy-utca 14. szám alatt földszint.

„Az Országos Burgonyaközvetítő

Iroda” értesíti a Gazdaközönséget, hogy a vármegye területén kirendeltséget létesített, melynek bizományosa a Nagymihályi Takarékpénztár rt. Nagymihály. Telefonszáma: 18. Sürgőncime: „Obkired. Nagymihály.” Mindennemű felvilágosítással készséggel rendelkezésre áll.

A világ legdrágább, de egyszersmind legjobb szivarkahüvelyei

„MODIANO-CLUBSPECIALITÉ”

Vigyázat: Utánzatok vannak forgalomban! Sodorni való papir ára 20. fillér.